

Етнаграфічная маса ці свядомы народ?

Rekord varožaści da Bielarusau u Polskim Haspadarstvie pabivajuć sensacyjni „Ilustr. Kurjer Codzien.“, „ABC“, „Słowo“, spynieny tymčasam „Dziennik Wileński“ i inšyja časapisy i hazety endeckaha pakroju. U mieru tano, jak bielaruskaja sprava ūzrastaje, pajaŭlajuca roznyja, časta niačasnyja, napady na bielaruskich dziejačoŭ i ūsio bielaruskaje. Niamonučy-ž adnak strymać razvoju bielaruskana rucnu, hazety netyja ū adzin nočas kryčač, što bielarusau anułam niama, a jošč niejkaja niasviedamaja etnagrafičnaja masa, buntavanaja kamunistami, jakuju treba spolonizavać. Mety hetkaj akcyi ū tym, kao niatolki razviejać zacikaŭlennie bielaruskaj spravaj zahranicaj, ale i kao polskija ūtady nie adnosilisia pavažna da usich bielaruskich damanańniaŭ.

Niekatoryja-ž kažuć, što bielaruskuju pradlemu možna žlikvidavać reformaj socyjalnaj.

Razvažau ab netychn spravach i adzin bielaruski časapis, katory, jak niadziana, Bielarusau na žyvaie taksama etnagrafičnaj spiačaj inasaj.

Žyćcio adnak havoryć inačaj. Bielaruski narod nia raz užo vyjaŭlaŭ svaju volu. Bielarusau faktyčna ūžo ū 1917 n. nia možna bylo nazываць etnagrafičnaj masaj. Bo ū henym-ža hodzie ū Miensku, delegaty bielaruskich vajakaŭ i sialan, u liku blizka dzviucn tysiač čatawiek, sadraŭšysia na ūsie bielaruskim Kannresie radzili ab samastojnym niezaležnym žyćci, ab volnaj i niezaležnaj Bielarusi. Niezadouha, do ū 1918 n. vola neta była vyjaŭlena abvieščaniam niezaležnaj bielaruskaj Respubliki. Vyjaŭlali tak-ža volu Biel. Narodu i nacyjanalnuja jano imknieńni stuččaki, jakija aružna niarouñaj sitaj

zmahalisia z bašavikami za Niezaležnuju Bielaruś. Vyjaŭleńniem nacyjanalnaha pačuccia Bielarusau była i taja sietka bielaruskich pačatkavycn škołaŭ, jakaja paŭstała ad 1918 da 1922 hodu.

U Polskim Haspadarstvie Bielarusy vyjavili svaju nacyjanalnuju sviedamaś u 1922 n., kali vybrali ū Sojm i Senat 14 svaich biel. pradstaŭnikoŭ. Bielaruskaja Sialanska-Rabonickaja Hramada, z svaimi 100,000 siabroŭ, išła tak-ža nia tolki pad kličami socyjalnymi, ale i pad nacyjanalna-bielaruskimi Nacyjanalnaja sviedamaś Bielarusau vyjaŭlaŭsia ū zmahańni za rodnuju movu ū sviatyniach (žodziški, Baradzieničy i inš.), u masavych pachodach za bielaruskimi ksiazdzami-kaznadziejami, katoryja havaryli da narodu ū jaho rodnaj bielaruskaj movie. Pieradusim-ža sviedamaś nacyjanalnuju Bielaruski Narod vyjaŭlaŭ u bielaruskaj kulturnaj pracy i damanańniach bielaruskich škołaŭ. rdnno tolki Tavarystva Bielaruskaje Školy mieła 10,000 siabroŭ. A jak šcvierdžana-ž na sudovaj raspravie red. J. Paźniaka ū Vilenskim Akruž. Sudzie 30.XII.1937 n., Bielarusy ū Polskim Haspadarstvie padali ūtadam deklaracyjaŭ na 1,129 bielaruskich pačatkavycn škołaŭ.

Nia što inšaje, jak bielaruskaja nacyjanalnaja sviedamaś i bielaruskija nacyjanalnuja imknieńni vyjaŭlajuca ū nacdemaŭščynie ū Sovieckaj Bielarusi, ad jakoj kamunisty nijak nia mohuc ačyścicca i jakaja vytazić usiudy, jak siarod inteliencyi, tak siarod rabotnikaŭ i sialan. A kamunisty-ž praviali socyjalnuju reformu i zrabili zacnady, kab bielaruskuju nacyjanalnuju ideju zdušyć. Baračba z nacdemami i ciapier u poŭnyñ razhary.

Ale vierniemsia da bielaruskaha žyćcia ū Polskim Ha.p. Tut pašla likvidacyjaŭ bielaruskich arhanizacyjaŭ šmat kamu zdavalasia, što ūsio zamoŭknie. Tymčasam bačym, što bielaruskaja kulturnaja praca na vioscy pralazić usiudy ū arhanizacyjach polskich... Polskija-ž asadniki, a navat dzieci polskich palicyjantaŭ bielaruśčaca... I niachaj zaisnuje mahčymaś, choč-by demakrattyčnych vybaraŭ, a tady možna budzie havaryć, ci Bielaruski Narod patrapić vyjavić svaju nacyjanalnuju volu i sviedamaś...

Nikoli adnak my nie začyniali vačej i na adjomnyja starony našaha žyćcia, dyk i ciapier ich nia budziem minać. Faktyčna jošč jašče mnoha takich kutkoŭ, dzie narod naš ciomny i niasviedamy, i treba ūsie siły natužyć, kab jaho ūsviedamić. Sviedamyja-ž bielarusy i bielaruskaja inteliencyja za mała prajaŭlajuć aktyŭnasci. Viekvavaja carskaja niavola i panščyna pryvučyła nas da tano, što ūsio adbyvaŭsia biaz našaha ūčascia. Tymčasam, kali dumajem ab lepšym žyćci, musim usie razam, družna i aktyŭna vystupać u svaich intaresach, padtrymlivać svaje bielaruskija ūstanovy, arhanizacyi, časapisy i h. d., choč moža nia raz buduć roznyja niavyhody...

Adnak, mima adjomnych prajavaŭ Bielarusy anułam daŭno pierastali być spiačaj etnagrafičnaj masaj, a pradstaŭlajuć saboj narod u bolšaści svajej sviedamy socyjalna i nacyjanalna, ale zamaŭla aktyŭny. Dzieła taho razbudžeńnie anułam - narodnaj aktyŭnasci jošč ciapier najbolšaj našaj zadačaj.

J. N.

А ўсёж-такі жывём і працуем...

На бачынах польскае прэсы можна часта спаткаць заявы, што беларускі народ ня любіць свае роднае мовы, што ня хоча свае беларускае школы, а душою і цэлам гоніцца за польскай культурай. Паводле гэтае прэсы, Беларусы амаль што ўласнымі рукамі пазачынялі ўсе свае культурныя ўстановы, а кіраўнікі гэтых арганізацыяў бадай што самасудам не пакончылі і ўсё гэта дзеля таго, каб найхутчэй зьліцца з „каранём“. Выглядала-б, паводле гэтых рэзэляцыйных вестак, што з беларускага народу асталося толькі некалькі дзiesiąткаў, а мо' і менш апошніх могіканаў, якія дабіваюць у Вільні апошнія дні нікому непатрэбнага свайго жыцця. — Горш яшчэ — нават пэўная частка Беларусаў заразілася гэтым паглядам і прадсталяе беларускія справы так, як іх асьвятляюць некаторыя польскія пісакі эндэцкага пакрою.

Тымчасам беларуская вёска жыве. Жыве сваім жыццём. — Праўда, часта блудзіць, часта глуміць сама сябе, бо ня мае сваіх беларускіх культурных арганізацыяў, якія зьліквідалі ўлады. Міма аднак гэтага, міма недахопу сталае свае бел. прэсы, міма перарыванага кантакту шырокіх масаў з культурным бел. цэнтрам у Вільні — беларускае нацыянальна-культурнае жыццё ня гіне, а наадварот, ідзе самагужна наперад, да лепшае, сьвятлейшае будучыні. Праўда, паход гэты, ведама чаму, выглядае тымчасам скромна, мо' ня так, як павінен выглядаць — але ўсё-такі сам факт

ягонага існаваньня мае аграмаднае значэньне.

Ня трэба лепшага запырэчаньня ілжывасьці некаторых газэт — адносна праблемаў парушаных на пачатку гэтага артыкулу, ня трэба ніякіх пратэстаў, ніякіх палемічных адказаў — хопіць толькі бліжэй прыгледзіцца да вёскі, да яе сапраўдных імкненьняў і працы, а ўся ілжывасьць і тэндэнцыйнасьць успомненых асьвятляньняў беларускае праблемы ў Польшчы вылезе наверх.

Возьмем для прыкладу Стаўпецкі павет у выглядзе апошніх дзён. Вось-жа ў Стаўпеччыне ёсьць, праўда, крыху людзей слабых і скурнікаў — наагул аднак сьведамасьць народная расьце, прывязанасьць да свайго беларускага магутнее. Дзеля таго, што арганізацыяў беларускіх няма, школаў таксама, паважнейшая моладзь пашырае сваю веду дарогаю самаадукацыі ды дарогаю ладжаньня спэтакляў.

І так на першы дзень правасл. Каляд г. зн. 7.1 сёл., міма перашкодаў з боку вучыцеля, дзякуючы саматужнай працы сьведамай і ідэйнай моладзі вёскі Задвор'е, адыграна была пры перапоўненнай залі, у гэтай-жа вёсцы п'еса ў 4-х актах „Ня розумам сьцяміў, а сэрцам“. Глядзельнікі спэтаклем былі захопленыя.

8.1 у Стоўпцах, з ініцыятывы Прусаўскага Дабрадзейн. Т-ва, адбылася вечарына, у часе якое ставілі камэдыю „3 лекары“. Апрача гэтага адыграна была п'еса ў польскай мове.

Не асталося ззаду і вёска Ст. Сьвержань, слаўная калісь сваім хорам. І тут 8.1.38 адбылося беларускае прадстаўленьне. Ставілі п'есу Ст. Грынкевіча: „Жанімства па радыё“. Спэтакль прайшоў з вялікім паводжаньнем.

Найбольш аднак удала і з найбольшым пэд'ёмам прайшла імпрэза моладзі м. Новы Сьвержань. Імпрэза гэта насіла характар сьвяткаваньня 100 угодкаў нараджэньня слаўнага беларускага паўстанца супроць царскага самадзяржаўя — Кастуся Каліноўскага. Пры перапоўненнай па берагі вялікай залі Пажарнае Стражы адбылася 9.1.38 інсцэнізацыя паэмы М. Машары п. н. „Сьмерць Кастуся Каліноўскага“. Інсцэнізацыя памастацку выкананая сьвержанскімі артыстамі-аматарамі выклікала на залі неапісаны проста энтузіязм. Воплескам ня было канца. Глядзельнікі, ўсхвалёваныя прыгожаю формаю і зместам паэмы М. Машары дамагаліся паўтараньня некаторых фрагмэнтаў — перадусім словаў Каліноўскага, якога адыгрываў вельмі ўдала А. Сянкевіч.

На заканчэньне вечару адыграна была камэдыя „Цешча ў дом — усё ўверх дном“. Пасьля ў мілай, сымпатычнай атмасфэры адбываліся скокі.

Вечар гэты выявіў, што моладзь наша горача любіць сваіх беларускіх барацьбітоў і ўмее культурна правесць вольны час.

Стаўпецкі.

У сакавіку пачынаем чыстку і ўсім хто ня будзе аплачваць падпіскі за „Шлях Моладзі“ за 1938 год, далейшая высылка „Шл. Мл.“ будзе стрымана.

Краўцоў Макар

20 ГАДОЎ НАЗАД

(Успамін пра Усебеларускі Зьезд 1917 г.)

(Канчаток)

Надходзіў фатальны мамэнт — ноч з 30 га на 31-е сьнежня (нов. стыль). Справа будучыні Беларусі абгаворана была ў „зямлячствах“ і ў кожным з іх апрацаваны былі дэкларацыі. Зарысаваліся два кірункі: смаленцы, менчукі, віленцы і горадзенцы выказваліся за якнайбольшую самастойнасьць Беларусі, а віцебляне і магілёўцы не маглі разьвітацца з сваім усерасейскім патрыятызмам, снуючы думкі аб Расеі дэмакратычнай, якая надоўга, як аказалася, была пахована бальшавікамі. Ясна помніцца, што на паседжаньні горадзенцаў Я. Варонка заявіў: „Я ўжо цэлы тыдзень нашу ў партфэлі проект унівэрсалу аб незалежнасьці“...

Пад канец Зьезду зьявіліся з Петраграду эмісары Сталіна-Джугашвілі (ён быў тады ўсерасейскім наркомам па справах нацыянальнасьцяў). Рознымі абяцанкамі нейкі салдат і два ці тры работнікі-беларусы стараліся дабіцца ад Зьезду прызнаньня ўсерасейскаю ўладаю петраградзкае рады народных камісараў. З гэтых стараньняў нічога ня выйшла.

Дэкларацыі „зямлячстваў“ зводзіліся юрыстымі ў адну абшырную рэзалюцыю і гэтыя кампрамісныя людзі, як адвакат Цьвікевіч, стараліся хоць на паперы прымірыць масквафілаў-магілёўцаў з самастойнікамі. У баковым пакоі вялікае сальці Шляхоцкага Дому ішлі гарачыя спрэчкі сяброў Рады Зьезду вакол усялякіх формулаў Цьвікевіча. Каля гадзіны першай уночы з 30 на 31 сьнежня, як быццам, быў знойдзены нейкі кампраміс. Янка Серада — старшыня Зьезду адкрыў яго пленум. У нарадзе над формулай Цьвікевіча (пункт першы, як бы дэкларацыя-ўступны, рэзалюцыі) умоўлена было, што за і проці гэтага пункту рэза-

Беларуская справа ў польскім Сейме і Сэнаце

У цяперашнім польскім Сейме Беларусы, як ведаем, ня маюць сваіх беларускіх прадстаўнікоў-паслоў, якія баранілі-б інтарэсаў Беларускага Народу. Ёсць аднак там вялікі прыцель Беларусі ўкраінскі пасол З. Пэлэнскі, які баронячы справаў украінскіх, памятае і аб інтарэсах Беларускага Народу.

Сёлета пасол З. Пэлэнскі ўжо два разы заступаўся за Беларусь. Першы раз 20.I у бюджэтнай соймавай камісіі ў часе дыскусіі над бюджэтам Міністэрства Зямельных Спраў, дзе дамагаўся, каб пры зямельнай рэформе не абміналі украінскіх і беларускіх сялян; а другі раз — 3.II — пры разглядзе бюджэту Міністэрства Асветы, дзе, зьвярнуўшы ўвагу на ненармальнае

палажэньне Беларускага Народу, сьцьвердзіў патрэбу беларускіх школаў.

У Сэнаце аб беларускай справе гаварыў 9.II б. ваявода Наваградзкага і пасля Віленскага ваяводзтваў, сэнатар Бэчковіч. Ён бачыць сярод беларусаў вялікія асыміляцыйныя магчымасьці тады, калі будзе ўмелы падыход. І таму ролю прадстаўніка ўраду (ваяводы — рэд.) уважае ён вельмі важнай. „Дзеля гэтага дзіўна выглядаюць адносіны яго — прадстаўніка ўраду, — казаў сэн. Бэчковіч — да некаторых тамашніх праблемаў, а перадусім да меншасьці беларускай.. Падыход да гэтага народу павінен быць апёрты на асновах справядлівасьці, а не, нажаль, на тварэньні розьніцаў з прычыны вера-

вызнаньня ці языка.. Беларусаму насельніцтву адбіраюць часта часопісы і кніжкі ў беларускім языку, пэўна-ж часам ня добрага зместу, але не даюць кніжак з зместам добрым. Пасьля закрыцьця беларускіх культурных арганізацыяў, астаецца пустое месца, якое трэба запоўніць нечым лепшым. Найбольш была-б тут пажадана мяшаная польска-беларуская работа. З прычыны адбіраньня беларускіх кніжак, старэйшае беларускае пакаленьне чытае кніжкі расейскія. У радыі, тымчасам, як мяне пінфармавалі, тамашні ваявода забараніў ўсялякія беларускія аўдыцыі (перадачы). Такім спосабам тамашнія радыёслухачы слухаюць станцыяў расейскіх, з якіх Менск напр. надае ўсё па-беларуску... Вось-жа і пры дэцэнтралізацыйнай адміністрацыйнай сыстэме некаторыя агульныя прыныпы палітычныя павінны быць прытасаваны да вымогаў данага тэрэну..“

Вельмі цікавую прамову ў Сейме сказала 10.II пасолка В. Пэлчынская, каторая між іншым гэтак гаварыла: Польшч прызначана на тое, каб быць арганізатаркай вялікай працы на ўсходзе Эўропы, каб быць апорай заходняй хрысьціянскай культуры, апёртай на вольным чалавеку і на вольных і незалежных дзяржаўных арганізмах. Гэткая польская місія выцякае з ідэі ягайлаўскай і з духа Маршалка Я. Пілсудзкага. Гэткая палітыка мае вялікія магчымасьці спалучэньня украінскага, беларускага і літоўскага насельніцтва з Рэчыпаспалітай. Дзеля гэтага трэба адпаведнага пляну і трэба

Вялікая Беларуская Рада, якая склікала ў 1917 г. у Менску Усебеларускі Кангрэс, каторы апісвае ў „Шляху Моладзі“ ведамы беларускі пісьменьнік і ўчаснік Кангрэсу Краўцоў Макара.

люцыі (з папраўкай аб поўнай беларускай самастойнасьці) выступіць толькі па адным аратары. Гаварыць за рэзалюцыю Цьвікевіча вызначаны быў магілёўскі жыдок (здаецца, Гольдман), проці формулы Цьвікевіча, значыцца проці фэдэрацыі з неіснаваўшай Расейскай дэмакратычнай рэспублікай, выступіць вызначылі мяне. Старшыня даў слова Гольдману. Той пачаў гаварыць. Я зыйшоў уніз, пад эстраду Прэзыдыуму, скуль Гольдмана вельмі добра было чуць, і натаваў слабыя месцы яго аргумэнтацыі, адначасна накідаючы кароткі конспэкт свае прамовы. Да мяне спусьціўся магілёвец Канчар і, з буйнымі сьлязьмі на вачох, прасіў не падрываць кампрамісу, прыдуманнага Цьвікевічам. Мамэнт высока-драматычны. Нейкі малітвенны настрой. Маўчу і лаўлю кожнае слова з трыбуны. Хвалі нявымоўных адчуваньняў расьпіраюць грудзі. Ні я, ні Канчар ня ведаем, што над Зьездам павіс фатум.

Гольдман гаварыў мінут пяць ці дзесяць. Раптам сьціх... Каля прэзыдыуму выраслі дзьве

шэрыя фігуры: успамінаюць ўжо тут нарком унутраных справаў Рэзаўскі і п'яны, ў шапцы з вялізарным бліскучым брылём, нязвычайна хамаваты выглядам, начальнік менскага бальшавіцкага гарнізону Крывашэін.

— *Кто вы? ваш мандат, товариш?* — энэргічна пытаецца старшыня Зьезду д-р Серада.

— *Я начальнік гарнізона!* — выкрыкнуў сярод агульнага гоману Крывашэін... — *Прожу слова!* — паўтарае ён...

Старшыня звоніць. На салі крыху цішэй.

— *Я под відом мягких лайковых перчаток, под відом мягкой пуховой постели...* — пляце нейкую бязглузьдзіцу Крывашэін. Магутны гул пратэсту заглушае яго... Віцэ-старшыня Вазіла закрывае Зьезд... Серада звоніць, пазбаўляе Крывашэіна слова і ўзнаўляе паседжаньне, на якім усе трымаюцца стоячы, не вылучаючы самога старшыні. Сядзіць толькі сэкрэтэр Калядка і ўвесь час піша. З маестатычнай павагаю ўзносіцца сярод прэзыдыуму фігура прафэсара Карскага. Вазіла брык-

сказаць, што „калі ліквідуюцца украінскія шылды, або забараняецца сьпяваньня на радыёвых аўдыцыях беларускіх песьняў, што калі за праступак амаль уважаецца дапусканьне Украінцаў да дзяржаўных урадаў, дык гэтым у ніякім разе ня служыцца вялікім імкненьням Польскага Гаспадарства і людзі, каторыя гэта робяць, мусяць быць адсутны ад адыгрываньня паважнейшае ролі ў гаспадарственным апарце...“

У гэтым больш-менш духу гаварыў 10.ІІ ў Сойме пасол Т. Копець—прадстаўнік „легіёновай левіцы.“ Ён між іншым казаў, што задачай Польшчы ёсьць разбудзьне да свабоднага жыцьця народаў, якія жывуць на ўсход ад Польшчы між Чорным Морам і Балтыцкім. Выступаў ён проціў нямецкае меншасьці, а да меншасьці украінскай і беларускай, казаў, павінны быць іншыя адносіны, але якія — канкрэтна не сказаў.

Гаварыў у Сойме аб беларускай справе і пасол Г. Шыманоўскі з Нясвіскага пав., які дамагаўся, каб вышэйшыя польскія ўлады дагледзілі адносіны адміністрацыйных уладаў адносна Беларусаў, якія нязгодныя быццам з агульным палітычным настаўленьнем прэм'ера ген. Славой-Складкоўскага.

Гэтак гаварылі аб беларускай праблеме ў польскім Сойме і Сэнаце. Цікава пры тым сьцьвердзіць, што калі пасол Пэлэнський — украінец — баронячы беларускіх інтарэсаў ня высоўваў ніякіх плянаў, то польскія прадстаўнікі гаварылі аб тым, як асыміляваць беларусаў, або

Dvidešimt metų

(Dvaccac hadou)

16 lutaha sioleta Litoūcy ūračysta šviatkavali 20-cihodździe niezaležnaści Litvy. Vážnyja hetyja ūhodki byli adznačanyja ūva ūsim litoŭskim žyćci. Z hetaj pryčyny ū Vilni vyjšla ū šviet knižka viedamaha litoŭskaha pišmieńnika i publicysta R. Mackevičiusa p. n. „Dvidešimt metų“ (1918 — 1938) — „Dvaccac hadou“.

U knižcy hetaj R. Mackevičius — aŭtar 15-ci vydanych užo knižak — padaŭ narys historyi paŭstańnia niezaležnaha Litoŭskaha Haspadarstva i ražvićcia jaho z cikavymi cyfrovymi dadzienymi.

Litva, jak viedajem, haspadarstva nievialikaje, maje jano ūsiaho

як усю Беларусь злучыць з Польшчай.

Адносіны п. Пэлчынскай і п. Копэця да беларускай праблемы бадай такія самыя, як ведамых польскіх публіцыстаў-палітыкаў Адольфа Бохэнскага і Ул. Бончкоўскага і практычнае значэньне іх бадай ніякае. Бо хоць галасы гэтых асоб паважныя і глыбокія, але яны ня маюць шырокага водгаласу ў польскім грамадзянстве.

Праектаваныя адносіны да Беларусаў сэн. Бэчковічам ад сучасных адносінаў, якія адчувалі мы ў 1936 і 1937 г., а таксама адчуваем і цяпер, розьняцца толькі ў спосабе. Падыход сэн. Бэчковіча, можа быць у сучасны мамэнт больш лібэральным, лагаднейшым, аднак для беларускай будучнасьці, трэба сказаць, ён больш небясьпечны.

Я—к.

kala 2,500,000 žycharoŭ. Nia hle-dziačy na heta i na viekavuju nia-volu, Litoŭcy tak umieła patrapili ūladzić u siabie žyćcio, što Litoŭskaje Hasp. služyc prykladam dla narodaŭ inšych, likam daloka bolšych. Asabliva vialikija asiahnieñni zdabyli Litoŭcy ū žyćci kulturnym i ekanamičnym. U Litvie kožny hod vychodzić pa niekalki sot litoŭskich knižak. Tak napr. u 1936 h. vyjšla 1012 knižak. Jošć 1500 publičnych biblijatekaŭ, u jakich ahu-łam znachodzicca 1,500 000 knižak. Vychodzić 16 štodziennych lit. ha-zet i bolš sotni tydniovikaŭ, mie-siačnikaŭ i inš. Jošć 2,556 školaŭ, 5,028 vučycialoŭ i 276,675 vučniaŭ. Z Litoŭskaha Universytetu ū Koŭ-nie kožny hod vychodziac novvja kadry lit. intelihiencyi z vvsiejšaj ašvietaj. Tolki ū adnym 1937 h. skončyla universytet 338 asob. Šyroka razhornuta tak-ža praca kulturna-ūzhadavaŭčych arhaniza-cyjaŭ moładzi.

U halinie haspadarčaj najbolš važnym jošć toje, što Litva badaj poŭnašciu praviela ū siabie ziamielnuju reformu i zaspakoila imknieñnie kožnaha sielanina mieć svaju ūlāsnuju haspadarku. U haspadarčym žyćci Litvy vialikuju rolu adyhryvaie šyrokaja sietka kooperatyvaŭ spažyvieckich, vytvorčych, małačarskich, kredytnych i inš.

Ahułam žyćcio ū Litvie ražvi-vajecca pamysna, što šćviardžajuć navat polskija časapisy i ludzi ča-sta varožyja ū adnosinach da Lit-vy. Heta-ž šviedčyc ab tym, što moža dać narodu svajo niezalež-naje, razumna ūladžanaje haspa-darstva...

jns.

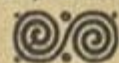
нуў назад галавою... Прыкінуўся ці запраўды сам-леў?... Страшэнны гоман і мітусьня... Улавіўшы мамэнцік некаторай цішыні, Рэзаўскі абвясчае Зьезд распушчаным, а Прэзыдыум яго арышто-ваным... Матрос Муха голасна пратэстуе і заяўляе, што ён больш не камісар апекі... Тымчасам уры-ваюцца ў салю азброеныя салдаты Рэмнёва і, разыходзячыся направа і налева, стараюцца ахапіць Зьезд. Дэлегаты спраціўляюцца, настаўляючы грудзі, іншыя пасярэдзіне грымяць крэсламі, барыка-даю адгароджваючы Прэзыдыум. Калённаю ў два рады салдаты ўціскаюцца ў сярэдзіну Зьезду. Дай-шоўшы да барыкадаў, Рэмнёў вымае з похвы рэ-вальвэр, паднімае ўгару і колькі разоў націскае цынгель... Але стрэлу ня чутно... Пара трусьлівых сьвітак бяжыць за рояль, што стаіць па левай ру-цэ прэзыдыуму. Магутная фігура селяніна ў жоў-тым расшпіленым кажусе становіцца на крэсьле пасярэдзіне салі, сьціскае свае мазалістыя кула-кі і крычыць: „Раззброіць іх!“ — паказваючы на чырвонаармейцаў...

Усё бачанае апісаць немагчыма... Зьезд раз-ганяецца пагрозаю штыхоў... Нехта запыаў бела-рускую марсэльезу. З ёю выходзім, паміж шпа-лерамі збройных салдатаў, па сходах на Падгор-ную вуліцу... На скрыжаваньні Скобелеўскай і Падгорнай ваякі на белых конях... Два панцыр-нікі грозна маўчаць...

Паход разагнаннага Зьезду скіроўваецца ў бок рэзыдэнцыі бальшавіцкае ўлады — будынку Ка-мэрцыйнае Школы... З тысячы грудзей разьля-гаецца матыў хаўтурнага маршу: „Вы жэртвою палі в борьбе роковой“...

З заміраньнем гукаў чужое трагічнае песьні гінула воля народная, сярод мяккае зімовае ночы, ахінаўшай сэрца Беларусі ценямі рабства...

ПАПРАЎКА: У № 4 „Ш. М.“ не дагледжаны 2 кэрэк-турныя памылкі: на бачыне 4-й у 1-м радку (унізе пад лі-ніяй) надрукавана „прывітаньня“, а мусіла быць „прыві-тальныя“, у радку 13-м на бачыне 5-й надрукавана „аражніўшы“, замест „апаражніўшы“. Рэд.

КРАІНЕ

Краіна! Родная Краіна,
ўнясеш ў душу маю Ты дар,
Калі як Маці возьмеш сына —
Жыццё маё на свой аўтар.

Калі сынам Тваім годным
Буду жыць я і паміраць;
У смутку, ў горы у народным
Табе заўсёды памагаць.

Шчаслівы буду я тады
З Тваіх ня зб'іўшыся сьцяжын —
Табе у працы заўсёды,
Табе у шчырасьці як сын.

АРКАДЗЬ ЗАРАНКА

* * *
Adnaho syna maci mieta,
Adnaho tak, jak salaŭja,
Jak voka, tak jaho hladziela,
Dy tolki im adnym žyła.

I ros, jak jahada chlapčyna, —
Raście rataj — kazala mać.
Jak pieć z širokimi plačyma,
Z vačami byccam mora hladź.

A strojny, strojny byŭ, jak topał,
A duży, duży, byccam źwier.
Z dušoju volnai, byccam sokał,
Ale nia żyć takim ciapier.

Nia pole rodnaŭe haručy
Pamior matuli — sokał syn —
A los ciożki jaho zamučyŭ.
Pakinuŭ matcy žal adzin. M. Z.

Экспэдыцыя Папаніна выратавана

У месяцы лютым савецкая навуковая экспэдыцыя на Паўночны Полюс перажывала небяспечныя момэнты. Першай трывожнай весткай было паведамленьне, што вялізарная ледзяная крыга, на якой экспэдыцыя гэта плыла ад Паўночнага Полюса на поўдзень — раскалолася. Пасьля частка гэнае крыгі, на якой знаходзіліся запасы прадукты, адарвалася. На шчасьце экспэдыцыя мела яшчэ прадукты разам з сабой і з усімі сваімі прыладамі і гумовымі лодкамі выйшла з катастрофы бяз большых стратаў. З прычыны бураў і частых ўдараньняў крыгаў экспэдыцыя мусіла некалькі разоў пераходзіць з месца на месца — з аднае крыгі на другую, каб не патануць. Палажэньне абцяжала канешнасьць пастаяннага пільнаваньня і перанашэньня прыладаў і прадуктаў.

На гэтка трывожныя весткі з далёкай поўначы Саветы на ратунак свае экспэдыцыі выслалі караблі лепаколы: „Мурмань“, „Таймір“, „Ермак“ і „Беламорец“ з адпаведна прыгатаванымі самалётамі. На чале ратунаковае акцыі стаў арганізатар гэнае экспэдыцыі слаўны праф. О. Шмідт. вестка аб арышце якога была непраўдзівая.

Меў так-жа на помач Папаніну, кіраўніку экспэдыцыі і ягоным сьабром ляцень савецкі цэпэлін „СССР—V—6“. Цэпэлін гэты аднак у часе пробнае падарожы, з прычыны кепскіх атмасфэрычных варункаў удэрыўся аб верх гары і разьбіўся. Пры

тым з 19-ці асабовае ягонае каманды — 13 асоб згинула на месцы. З ранены і толькі 3 асобы выйшлі з катастрофы цэлымі.

На помач Папаніну і ягоным сьабром выехала таксама ратунаковае экспэдыцыя з Нарвэгіі.

Урэшце пасьля вестак трывожных, 16.ІІ прыйшла вестка ўспакайваючая. —

Савецкія лятуні Чэрэвічны, Кабанаў і Уласаў на лёгкіх самалётах, пасьля доўгіх пошукаў на поўначы знайшлі крыгу з экспэдыцыяй Папаніна, апусьціліся на яе, прывязьлі новыя запасы прадуктаў, пацешылі сьаброў экспэдыцыі, што ўсе аб іх памятуюць і сьпяшаюць на ратунак. У адказ на гэта праф. Папанін заявіў, што экспэдыцыя яшчэ магла б далей працаваць пры сучасных абставінах у працягу 3-х месяцаў. Пасьля лятуні алляцелі да ледаколаў „Мурмань“ і „Таймір“, якія знаючы ўжо дарогу даехалі да экспэдыцыі Папаніна і забралі яе адтуль.

Прыпамінаем, што экспэдыцыя Папаніна „Паўночны Полюс“ знаходзілася на крызе і плыла з Паўночнага Полюса больш 270 дзён. Зьнялі яе на Грэндляндзіім Морах, дзе пануюць халады і яшчэ даўгая ноч. Адзіным асьвятленьнем у час пагоды быў ім месяц і зоры. Сонца паявіцца там у канцы лютага. Сумна было — кажа Крэнкель — радыётэлеграфіст экспэдыцыі Папаніна — ў ночы непагодных, калі ня відаць месяца; тады ўвакруг нас была цемра, усе аднак працавалі кожны ў сваёй галіне здабыраў новыя доказы для навукі. З. Б.

Dr. Jadviha i Stanisław Hrynkievičy

Umovy i zahady nieabchodnyja dla zdaroŭja

Cyścinia cieła.

Kożny viedaje, što małyja dzieci nadta lubiać vadu, lubiać kupacca, zabaŭlaccu nad vadoju na rečcy ci voziery, a kali nie, dyk na't i ŭ lužynie daždžavoje vady. Dziaćia dobra nie ŭjaŭlaje, što paściahvaje jaho da vady, bolš adnak čuje, što paśla kupańnia skura robicca čystaju, hladkaju, nie śviarbić i nie piače, dziaćia paśla kupańnia viesialejšaje, badziorajšaje.

Darosly čaŭaviek zabyvajecca, što vada maŭla-b ablahčyć jamu ŭmovy jahonaje pracy. Zamieśt taŭo, kab žviarnucca da vady jak krynicy badzioraści, čaŭaviek ŭukaje jaje ŭ papiarosach, vodcy, kavie, harbacie i h. d. Biazumoŭna, što paasobnyja narkotyki zahlušajuć na niejki čas niapryjemnaje adčuvańnie ŭtomy j dajuć zmannaje pačućcio badzio-

raści i śviežaści; nia trvvaie jano, naŭal, doŭha, a pakidaje pa sabie roznaŭakija niadužaści.

Dyk nikoli nia treba zabyvacca, što vada — nailepšy sposab, kab adśviažyć cieła j znajšci ŭznoŭ achvoŭu da pracy.

Čamu hetak vada dzieić na arhanizm čaŭavieka?

Vada zmyvaje pry pomačy mvla z naśaje skury hraŭ, a čyścinia skury maie vializarny ŭplyŭ na zdaroŭje arhanizmu. Hraŭ na skury skladvvajecca z mieśkanki potu. zluśčanaje skury, pvlŭ i inšych substancyjaŭ z pavietra. Zdarovy čaŭaviek vydzielaie kala adnaie kvarty potu na dzień. Pot skladam svaim davoli blizki da mačy. Maie jon u sabie wielmi škodnyja dla zdaroŭja čaŭavieka častki. Kali-b spvnić adychodžańnie potu sa skury, dyk heta maŭlo-b vyklikać atručańnie arhanizmu. Prv henym atručańni čaŭaviek robicca niadužym, mlaŭkim, nervovym. Da hetaha daŭčaiejecca časta zapaleńnie nyrak.

Pył i hraŭ na skury majuc u sabie ŭmat bakteryjaŭ. Pamiž zusim niaškodnymi bakteryjami mo- huć być wielmi zaraznyja. Takaja zaraŭanaŭja hraŭ na

Z bielaruskaha žyćcia

Bielaruski koncert. 4.III siol. u zali Šniadeckich (SB adbudziacca bielaruski koncert. Vystupać buduć biel. chor R. Šyrmy i salisty. Pačatak a hađzinie 20-taj.

Kontrol u B.N.T-vie. Nadoviačy administracyjnyja ūlady praviali kontroli dziejnaści Bielaruskaha Navukovaha Tavarystva ū Vilni.

Aśvietnaje Tavarystva Bielarusau u Varšavie. Pad hetkim nazovam niadaŭna paŭstała bielaruskaja arhanizacyja ū Varšavie, jakuju ūlady ūžo zarejstravali, i jakaja maje ūžo prystupić da pracy. U najbližejšym časie T-va maje naładzić bielaruskuju viečarynu, a pašla koncert biel. pieśni.

Pamysnaja viestka ab „Biel. Krynicy.“ Hetymi dniami red J. Paźniak atrymaŭ paviedamleńnie, što Najvyšejšy Sud skasavaŭ prysud Vil. Akr. Sudu ū spraviu art ab razhonie Rady BChD. Pry hetym zaznačajem, što jak nas paviedamlajuć, spynienaja „Biel. Krynica“ nia maje ciapier ani adnaho pravamocnaha karajučaha prysudu.

U bielaruskich studentaŭ. 19 I u Bielaruskim Studenckim Sajuzie ū Vilni adbyŭsia viečar u češč Kastusia Kalinoŭskaha. 19.II tam-ža ks. Hlakoŭski pračytaŭ referat na temu: „Čaŭaviek jak stvareńnie razumnaje, hramadzkaŭ i relihijnaŭ“.

Hurtok bielaruskaj moładzi ū Ryzie. Pry carkvie śv. Michała Archaniela ū Ryzie sarhanizavaŭsia Hurtok bielaruskaj pravasłaŭnaj moładzi. Hurtok pačaŭ ūžo pracu. Pieršaje sabrańnie adbylosia 10 h. m. z dakładam na temu: „Ab aŭtokiefalii pravasłaŭnaj cerkvy,“ jaki zrabiŭ nastawnik pravasłaŭnaha bahasloŭskaha instytutu I. Malatok.

6 miesiacaŭ za »На этапах« Vilenski Apelacyjny Sud 9.II. siol. leta M. Tanka, za zbornik vieršaŭ „На этапах“, zasudziŭ na 6 miesiacaŭ. Asudžany kiruje spravu ū Najvyšejšy Sud.

Nie pazvolili. Hrupa bielaruskaje intelihiencyi ū m. Ašmianie chaciela prystupić da vydavańnia papularna-navukovaj bielaruskaj biblijateki p. n. „U tydzień knižka“. Na žal, Ašmianskaje Starastva na heta nie dało dazvolu.

Sumnyja viestki ab pamiatniku Ciotki. U minułym hodzie ū Starym Dvory (ščučynski paviet) nad mahiŭtaj viedamaj bielaruskaj paetki Ciotki, siasra jaje pastaviła pamiatnik z adpaviednym bielaruskim nadpisam. Ciapier chodzjać čutki, što kanservatarski ūrad damahajecca, kab pamiatnik hety byŭ źniaty. Viestkam hetym prosta nia chočacca vieryć...

skury ūžo chacia-b dziela taho nadta niebiašpiečnaja, što moža lučyc sa skury ū ranu. Rany papeckanyja kiepska hojacca, da ich mohuć padchapić roža, mohuć vyrašci skuły.

Papeckanymi rukami čaŭaviek uvodzić u svoj arhanizm bakterii zaraznyja ci jaječki čužajedaŭ (čarviaki-soliteri, hlisty i inšyja).

Na vioscy (na ščasćie nia ūsiudy) trymajecca hetki abyčaj, što darosłyja myjucca na vialikaje šviate i to barani Boh, kab ad haŭavy da piat. Najčasćiej tolki da pajasa. Dahetul niama jšče taje šviate, što myła, myćcio, kupańnie — zusim nia panskaja vydumka, usieńka heta velmi i velmi patrebnaŭ, kab čaŭaviek byŭ radasny, badziory, enerhičny.

Čaŭaviek, što nia kupajecca, nia myjecca, velmi časta budzie zlosny, nervovy. Jon chvarecimie na straŭnik, kiški, zapaleńnie vočaŭ, miecimie na ciele badziulki, skuły, lišai, mahčyma što toje „biazpryčynnaje“ zapaleńnie nyrak tutaka maje svaju pryčynu, jak i roznajakija chvaroby serca, lohkich.

Сьв.п. У. Казарэвіч

Цяжкае жыцьцё беларускае вясковае моладзі. Аднак ёсьць адзінкі, якія саматужна выбіваюцца з глухіх куткоў і йдуць у сьвет. Да такіх тыпаў належаў і сьв. п. Уладзімер Казарэвіч. Малады гэты хлапец, сын беднага селяніна з малых дзён выяўляў вялікія здольнасьці. Маючы 13 гадоў (радзіўся У. К. 15.III.1919 г.) пісаў ён ужо беларускія вершы, якія друкаваліся ў „Шляху Моладзі“, а таксама і ў іншых бел. часопісах. Ад гэтага часу быў ён сталым нашым супрацоўнікам. Жыў ён у в. Макарашчына, недалёка Варапаева. Скончыўшы пач. школу ўсімі сіламі рваўся ў места, каб далей здабываць асьвету. Пару год таму дастаўся ў Вільню ў Беларускаю Гімназію, дзе пры дапамозе бел. вучыцляў вучыўся і быў найлепшым вучнем. Сёлета захварэў ён на грыпу, а пасля, ня маючы належнага дагляду, незашанаваўшыся набавіўся хваробы цяжэйшае, якая 3.II перарвала ягонае жыцьцё яшчэ прад расьцьветам.

У гэтых і падобных абставінах гіне не адзін бел. талент. Прадчасная сьмерць маладога бел. паэта Ул. Казарэвіча павінна быць панукай да большай апекі над моладзьдзю. Сьветлай-жа душы нябожчыка паэта няхай будзе **ВЕЧНЫ СУПАКОЙ!**

Грамадзяне!

Прысылайце ахвяры на дапамагавы фонд беларускай вучнёўскай незможнай а здольнай моладзі на адрас: Red. „Шляху Моладзі“ — Wilno, Zavalnaja 1.

Rola vady jašče bolšaja, čymsia heta vyhlada-ła-b z tolki što pierakazanaha. Miž inšym vada vyklikaje hetki a nia inšy razklad kryvi ū ciele, kryvachodnyja žyly dziakujučy joj himnastykujucca. Siańnia medycyna navučylaš vykarystoŭvać vadu pry lekavańni chvarobaŭ serca, dy na't i inšych chvarobaŭ.

Jak treba mycca? Ranicaju treba vymyć haŭavu, tvar, ruki, šyju, hrudzi, plečy; ruki myć najlepš letniaju vadoju, jak aja stajała niekalki hadzinaŭ u chacie. Vymyšy ciele, nia treba zabyvacca ab zubach. Zuby, jak heta ūžo bylo kazana, treba myć ščotka-ju adumysłovym paraškom da zuboŭ. Paŭaskać rot pierad jadoju j pašla jady. Pašla koźnaŭe pracy treba myć ruki, tvar, nos, baradu (kali niechta nia bryjecca) i tolki vymyšysia siadać da jady.

Idučy spać — treba vymyć ruki j nohi.

U suviasi z važnaściu myćcia lepš stryħcy valasy na haŭavie koratka, inakš u ich sabirajecca pył i hraž. Prynamsia raz na tydzień, kali nie časćiej, treba dobra vykupać usio ciele u vadzie z mylam. Uletku pažadana na't koźny dzień kupacca ū rečcy.

ШТО ЧУВАЦЬ

— У эндэцкім „Дзеньніку Віленскім“ праф. Цывінскі напісаў стацыю, у якой войска зразумела зьявагу памяці Маршала Я. Пілсудзкага. У адказ на гэта 14.ІІ група афіцэраў чынна зьяважыла праф. Цывінскага, выдаўца „Дз. Віл.“ Зьвежынскага і іншых эндэкаў. Суджа, на прапанову Стараства, спыніў „Дзеньнік Віл.“ Пасьля гэтага Цывінскага і Зьвежынскага ўлады арыштавалі.

Галоўных павадыроў эндэцкае моладзі ў Вільні вывезьлі ў Картускую Бярозу.

Трэба сказаць, што эндэкі ў барацьбе з сваімі праціўнікамі сапраўды не перабіраюць у спосабах. — На пачатку м-ца лютага сёл. адведаў Польшч кіраўнік Мадзьярскага Гаспадарства Горты. — У Сейме пасол з О.З.Н. Войцеховскі нябывалым спосабам выступіў супроць украінскага Мітрапаліта А. Шэптыцкага, што выклікала вялікае абурэньне сярод Украінцаў і пратэст ня толькі украінскіх паслоў у Сейме, але і ўсяго украінскага грамадзянства. Выступленьне пасла Войцеховскага, бязумоўна, вельмі ад’емна адаб’ецца на украінска-польскіх адносінах.

— Урад Гогі ў Румыніі за адзін месяц, сваімі фашыстаўскімі рэформамі, нарабіў гэтулькі шуму і непарадкаў, што далей ня мог ужо ўтрымацца і падаўся ў адстаўку. На чале новага ўраду стаў не палітык, а Патрыярх Праваслаўнае Царквы ў Румыніі Мірон. Гэта сьведчыць аб тым, што палажэньне Румыніі, як унутры, так і заганіцай (Францыя і Англія былі проціў ураду Гогі, бо ён ішоў усьляды Нямецчыны) было вельмі цяжкое. Новы ўрад, у які уваходзяць усе б. рум. прэм’еры, за выняткам Гогі, востра выступіў супроць староннікаў фашызму ў Румыніі і ўвёў ваеннае палажэньне.

— На фронтах у Кітаі і Гішпаніі апошнім часам важнейшых падзеяў і зьменаў ня было.

— Вялікія падзеі апошнім часам адбыліся ў Нямецчыне, дзе

Гітлер звольніў з арміі 25 генэралаў і 90 палкоўнікаў, на чале з маршалкам і міністрам вайны Блёмбэргам, дыкамандэраў сухапутнай арміі ген. Фрідхам. Апрача таго праведзены сярод генэралаў і дыплёматаў вялікія зьмены. Зьмены гэтыя выклікалі незадаваленьне ў арміі і сярод нягромадзянства. У некаторых гарнізонах паўставалі бунты. Марш. Блёмбэрг выехаў заганіцу, падобна паступіла шмат іншых афіцэраў. Палажэньне ў Нямецчыне агулам і Гітлера асабліва было невыразнае. Гітлер аднак спрытны і да зьменаў гэтых відаць загадзя прыгатаўляўся. Бо пасьля чысткі зрабіў для Немцаў і для ўсяго сьвету вялікую неспадзеўку. Ён паклікаў да сябе аўстрыяцкага канцлера Шушніга, які пасьля канфэрэнцыі з ім пачаў праводзіць зьмены ў Аўстрыі, каторыя даводзяць да ўлады ў Аўстрыі гітлераўцаў, а далей здаецца дойдзе да злучэньня Аўстрыі з Нямецчынай у адно вялікае гаспадарства, чаго здаўна жадаюць усе Немцы, а што вельмі не на руку Англіі, Францыі, Чэхаславацчыне і інш. Газэты пішуць, што звольнены нямецкія генэралы былі прыхільнікамі паразуменьня Нямецчыны з Саветамі. Ген. Фрідхам быў быццам нават у гэтай справе ў змове з расстраляным савецкім маршалам Тухачэўскім. Гітлер жа быццам згодна з сваімі плянамі і анты-камуністычным нямецка-італіянска-японскім дагаворам імкнецца да вайны з СССР.

— На сьвеце сапраўды, як кажуць, пахне порахам. У Японіі адбылася вельмі важная нарада пры ўчасьці цара-мікады, што бывае толькі ў вынятках выпадках. СССР фортыфікуе Ленінград і выганяе адтуль усіх чужаземцаў, а каля польскай граніцы робіць ваенную паласу на 50 кілямэтраў шырыні, з каторай выселілі ўсіх цывільных жыхароў. Сталін, як-бы ў адказ на антысавецкія выступленьні заявіў, што камуністы гатовы да ўсясьветнае рэвалюцыі, у якой памагаць будзе савецкая армія, каторая так-жа да гэтага гатова. — Зброяцца й іншыя гаспадарствы. Злучаныя Штаты Паўноч. Амэрыкі пастанавілі асыгнаваць на ўваружэньне 1 мільярд даляраў. Францыя, між ін-

ШТА ЧУВАЦЬ

3 мільёны моладзі бяз школы. Пасол Похмарскі ў будзетнай соймавай камісіі сьвядзіў, што ў Польшчы жош 32,596 школы ўсіх тыпаў, 116,694 вычыцалоў і прафэсараў, ды 5,300,000 школьнае моладзі. У школах вычыца болш 4 мільёнаў моладзі. Калі браць моладзь да 20 гадоў, то бяз школы жош усяго 3 мільёны моладзі. Сіаланскай моладзі ў сіаледніх школах жош усяго паў працента, а ў высокіх жащэ миеنش, бо толкі 0,2 працента. — Як бацьым, вioskа ў hallnie асьветы стаіць на апошнім миесцы, а так быць не павинна, бо і вioskа патрабуе швiатiа і лепшага жыцця.

„Sluzba Młodych“. Pad takim nazovam 2.ІІ 38 h. pačala pracavać novaja arhanizacyja polskaj moładzi pry O.Z.N. Chvarejeć rah. skacina i koni. Sioleta zimoju ў Francyi i Niamieččynie panavala masavaja chvaroba rah. skaciny na h.zv. jaščura—pryščyca—chvaroba mordy i noh. Francuskija sialanie sčviardžajuć, što žhnuła ў ich bolš milijona štuk karoў. Mnoha z hetaj pryčyny mieła strataў i Niamieččyna. U Besarabii (Rumynija) paўstala zaraza koniaў, ad jakoje što-dzień hinie bolš 200 štuk. Zaraza heta pierachodзіć tak-ža na šviniej, karovy i aviečki. Hazety pišuć, što chvaroba karoў pajavilasja apošnim časam užo i ў zachodniaj častcy Polščy, a navat dastajecca z Prusii ў Bielastockaje vajavodztva, jakoje hraničycca z niamieckaj terytoryjaj.

Zmotoryzavanyja paleskija łapci ў Sojmie. U časioe pramovy ministra kamunikacyi, na pasiedžanńi budžetnaje sojmavaje komisii, kali havarylasja ab postupie motoryzacyi, siarod pasloў žjavillasja łapci, jakija nosiać paleskija sialanie, зробленыja z starych samachadovych aponaў (gumaў). Hetkim sposabam adzin z pasloў chacieў dakazać, što motoryzacyja ražvivajecca...

Vajna z pacukami. U daўniejšych lochach pad Cialatnikam u Vilni zavialosja šmat pacukoў; dahadvajucca, što жош ich tam sotni tysiač. Mahistrat dumaje, jak pajsci na ich „vajnoj“ i žniščyć.

шым, пабудавала ў Парыжы проціўлятунскія сховы, у якіх можа схаватца 3 мільёны людзей. Англія закупіла ўжо ў Канадзе ўсё збожа, якое будзе сёлета.

— Нядаўна на Міжземным Моры няведамая падводная лодка затапіла 2 англійскія караблі. Некаторыя думакць, што зрабілі гэта італіяны. Пасьля гэтага пачаліся між Англіяй і Італіяй перагаворы аб наладжаньні добрых адносін. Мусоліні адразу просіць у англійцаў грашовое пазыкі, бо эканамічныя ягонныя справы стаяць вельмі кепска. Умешаўся ён у Гішпанію, а тым часам Абісынія ўсьцяж бунтуецца і шмат дзе абісынцы часта перамагаюць італіянскае войска. Паўстаюць так-жа бунты ў італіянскай калёніі ў Лібіі. Ці дойдзе да паразуменьня між Англіяй і Італіяй, пакажа будучыня. jп.

Трэба лепшых п'есаў

в. Лабачы, Наваградзкага нав. 30.1 г. г. у в. Лабачы адбылася беларуская вечарына, ставілі п'есу „Зьбянтэжаны Саўка.“ Артысты-аматары выканалі свае ролі вельмі добра. Асабліва доора ігралі Алёшка Цехановіч і М. Цехановіч. Зацікаўленьне прадстаўленьнем было вялікае, людзей назьбіралася многа і ўсе гучнымі воплескамі віталі роднае слова з сцэны. Аднак былі ўвагі адносна п'есы і ад'ёмныя. І так, калі я запытаўся аднаго селяніна, ці падабалася прадстаўленьне, дык ён мне адказаў: „Ах, мой брагод, дзе з нас не насмяхаюцца, дык ці варта самым з сябе смяяцца.“ І сапраўды, там дзе людзі сьведомыя, трэба ставіць п'есы паважнейшыя, а не смяхотныя, як „Саўка.“ Люка.

Гарэлка даводзіць да трагічных здарэньняў

в. Сівіца, Бенецкай вол., Маладэчанскага нав. У нас моладзь, нажалі, ня ўмее йшчэ культурна праводзіць вольны час. На вечарынах танцуюць у шапках, кураць, адзін другога штурхаюць, лаюцца і г. д. як „кепка“ гуляецца, дык ідуць выпіваць, а пасля паўстаюць бойкі. Гэтак было ў нашай вёсцы на першы дзень праваслаўных Каляд. Хлапцы напіўшыся пачалі сварыцца за музыку і ўрэшце пабіліся. Адзін дастаў так вялікую рану нажом, што пасля ў шпіталі мусіў расстатца з маладым жыццём. За гэта некалькі чалавек пайшло ў вастрог. Вось да чаго даводзіць гарэлка. Кніжка і газета да гэтага не давяла-б. Дык замест гарэлки, купляйце беларускія кніжкі і часопісы, ды вучымся культурна жыць. У. Барскі.

Моладзь будзіцца і працуе

в. Каліты, Пастаўскі нав. Моладзь нашай вёскі будзіцца і пачаła працаваць на роднай культурнай ніве. Доказам гэта было беларускае прадстаўленьне 6 лута

сіол. Ставілі п'есу „Суд.“ Народу было многа, некаторыя былі нават з далокіх вёсак. Прадстаўленьне адбылося вельмі ўдала і выклікала бурю воплескаў. Пазваляньне на прадстаўленьне брали на „Związek Strzelecki.“ За білеты сабралі 57 zł., з якіх частка прызначана на беларускія часопісы. Адчувалі вядомы наістаў сваё беларускае арганізацыі, аднак ня трацім веры ў лепшую будучыню. Міешко Аляксей.

Revizii i aryšty

Lachavičy, Baranavicki paviet. Na dniach siarod akaličnych sielan byli praviedzieny revizii. Niekatoryc i pašla palicyja aryštavała. Aryštavanym godiac zakid, što jany pravodzili dziejność nia zhodnuju z abaviazujučymi zakonami. Lachavicki.

Braty, apamiatajcieśia

Astryna, Sčučynski pav. Oj ciomna naša dolačka. U Astrynie niama toj niadzieli ci pamiazielku, kab nie razlahalisia pjanuja kryki. Asabliva-ž „zarievajeć“ i vupivajeć u nas adna kampanija z „strelkami,“ jakaja tak-ža najčасьцей прычыняецца да бойкі siarod moładzi. Pracujuć u nas ludzi vielmi ciazka, a pašla ūsio idzie ū butelku, za adzin dzień, za adnu hadzinu, i dalej niama čaho jeści. Zatoje poŭna slozaŭ. Pry tym za razdoj i kryki prychođić kara: štraf, aryšt. A heta-ž styd i hańpa.

Dyk, braty darahija, apamiatajcieśia, niachaj zhinie „nara“ slozy i biada, budźma čviarozymi, nie marnujma hrošaŭ, čytajma lepš svaje belaruskija knižki i hazety, a žyćcio budzie lepšym i ščасьлівiejšym. Ludzi nia buduć vas lajać, a dobrym slovam uspaminać buduć. H. Vincukievič.

Krychu śmiechu

Pachodźańnie ludziej

— Ciapier budziem havaryć ab pachodźańni ludzkoŭna rodu.
— Panie vučyciel! Moj tatka kazaŭ, što my pachodzim ad naŭpy.
— Nu, heta vyniatok, dyk ab im my nia budziem tut havaryć.

Na dapamahovy fond belaruskaj moładzi pry „Sl. Ml.“ achviaravali:

J. Popko 2.50 zł.—studentam i 1 zł.—vučniam, M. Šutavičanka 0.50, Michal Šnajdar 1 zł., M. Burlevič 3 zł. Žydoŭskaja vučnioŭskaja moładz z Himnazii „Tarbut“ 5 zł. i 50 hr., K. B. 0.50, J. Juch. 1 zł. Usim achviaradaŭcam ščyra dziakujem. Red. Kal. „Slachu Moładzi“.

Пісьмо ў Рэдакцыю

Вельмі Пажаны Грам. Рэдактар! У газетах надрукаваныя непраўдзівыя весткі аб прадажы з карыснаю мэтай, а ў іншых і аб кражы мною з Ласіцкае царквы абраза Маці Божай. У сувязі з гэтым ветліва прашу зьмясьціць наступнае паясьненне ў гэтай справе.

У 1936 г. у паразуменьні з царкоўным старастаю і сакратаром Царкоўнае Рады быў сапраўды прададзены аобраз Маці. Атрыманыя 200 zł. спачатку, як прызначаны на рамонт царквы, былі запісаны ў кнігу, а ў 1937 г. уключаны ў агульную суму даходу. 100 zł. у 1937 г. высланы ў Кансысторыю на аплату падаткаў яшчэ за гады да майго прызначэньня ў Ласіцу, а другія 100 zł. пайшлі на іншыя царкоўныя выдаткі.

Справу з прадажою абраза злосна выкарысталі элементы варожыя да мяне з пагляду нацыянальнага і павялі траўлю.

Рэдактару газет, якія надрукавалі весткі аб кражы абраза, падаю ў Суд.

З пашанаю Сьвяшч. А. Коўш.

31.1.1938.

Паштовая скрынка

Я. П. Адказ будзе пісьмом.

А. Заранку: Атрымалі, будзем пакрысе друкаваць. Поступ зрабілі вы вялікі. Прывітаньне!

М. Кар-ку: Артыкулу з прычын цензуральных ня можам зьмясьціць, дык даём толькі зацёмку. Прывітаньне!

У. Бараноўскаму: Друкуем і і просім пісаць часцей.

Люка: Вершы слабыя і ня пройдуць праз цензуру. У справе недаручаньня Вам „Шл. Мол.“ мы падалі скаргу ў Дырэкцыю Поштаў і Тэл. Караспандэнцыі выкарыстаем.

Я. Каліна і У. Рэху: Вершы нажалі слабыя. Больш чытайце і працуйце над сабой.

М. Кругламу: Вершы слабыя. Просім пісаць карэспандэнцыі. „Маланка“ за 1927 год каштуе 2 злотыя.

Г. Жывал: Працы нажалі ня можам Вам ані даць, ані знайсці.

Urbanoviču A.: „Sl. Mot.“ vysyлаю вам акуратна, damahajcieśia na роцьце.

Выш.—у м.: „Самапомач“ выходзіць сёлета як мясячнік і Вам рэгулярна пасылаецца. Гадавікі „Самапомачы“ былі Вам высланы зразу па атрыманьні грошаў, а цяпер высланы йшчэ раз. Дамарайцеся на пошце.

„Шлях Моладзі“ рэдагуе Рэдакцыйная Калегія. Друкуецца ў Беларускай Друкарні ім. Фр. Скарыны ў Вільні (Завальная 1-2) коштам працы: Я. Багдановіча, Я. Найдзюка і А. Шутовіча.

Адрыс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Завальная вуліца № 1—2 (Wilno, Zawalna 1—2).

„ШЛЯХ МОЛАДЗІ“ выходзіць два разы ў месяц: 5 і 25. Падпіска на год 2 zł. і 50 гр., на паўгода 1 zł. 50 гр., на 3 мес.—75 гр. Цана аднаго экзэмпляра 15 грошаў. — Заграніцу ўдвая даражэй. — Нумар картажкі „przekazu rozgospunkowego“ 59.

Выдавец: „БЕЛПРЭС“.

Рэдактар: Я. НАЙДЗЮК.